

**ОРІЄНТОВНИЙ ОПИС ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВЧИТЕЛЯ ВІДПОВІДНО
ДО КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ КАТЕГОРІЇ «СПЕЦІАЛІСТ І КАТЕГОРІЇ»**

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
A1. Мовно-комунікативна компетентність		
A1.1. Здатність до спілкування державною мовою	<p>Вільно спілкується державною мовою на професійну тематику, використовуючи сучасну термінологію та систему понять.</p> <p>Влучно застосовує інтонаційні та позамовні засоби виразності мовлення.</p> <p>Аргументовано висловлює власні думки державною мовою.</p> <p>Вичерпно та чітко відповідає на запитання учнів про різні аспекти навчального матеріалу.</p>	
A1.2. Здатність забезпечувати (за потреби) здобуття учнями освіти з урахуванням особливостей мовного середовища в закладі освіти (мова відповідного корінного народу або національної меншини України)	<p>Розробляє навчальні матеріали та викладає навчальні предмети (інтегровані курси) з урахуванням особливостей мовного і культурного досвіду учнів, які належать до корінних народів або національних меншин України (у тому числі таких, що здобувають освіту офіційними мовами Європейського Союзу)</p>	
A 1.3. Здатність забезпечувати навчання учнів іноземній мові та спілкуватися іноземною мовою у професійному колі (для вчителів іноземної мови)	<p>Вчитель іноземної мови має рівень володіння іноземною мовою B2/C1 відповідно до глобальної шкали Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.</p> <p>Застосовує ефективні підходи і стратегії розвитку комунікативних умінь учнів з іноземної мови</p>	
A1.4. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів	<p>Використовує мовні засоби для пояснення учням навчального матеріалу, постановки проблемних питань, відповідей на запитання.</p> <p>Застосовує мову та мовні засоби як інструмент мотивації учнів до пізнання навколишнього світу.</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
A2. Предметно-методична компетентність		
A2.1. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів	<p>Знає законодавчі вимоги щодо змісту повної загальної середньої освіти відповідного рівня та форм організації освітнього процесу (державні стандарти, типові освітні програми, модельні навчальні програми).</p> <p>Володіє поглибленими знаннями з освітньої галузі/ навчального предмета (інтегрованого курсу), оперує інформацією про основні напрями розвитку відповідної галузі знань; бере участь в апробації нових методик і технологій моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.</p> <p>Здійснює результативну підготовку учнів до самостійного аналізу складних понять і термінів, самостійної пошукової діяльності та роботи із довідковими матеріалами, володіє інноваційними методиками моделювання змісту відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.</p> <p>Використовує власні методичні прийоми та засоби моделювання змісту навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.</p>	
A2.2. Здатність формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей	Демонструє власний педагогічний досвід щодо розвитку в учнів ключових компетентностей та умінь, спільних для всіх компетентностей, інноваційних підходів щодо їх застосування в нових умовах.	
A2.3. Здатність здійснювати інтегроване навчання учнів	Використовує міжпредметні зв'язки, інтеграцію змісту різних освітніх галузей у навчанні учнів.	
A2.4. Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів	Використовує власні методичні підходи до навчання, виховання і розвитку учнів засобами освітньої галузі/навчального предмета (інтегрованого курсу) з урахуванням умов професійної діяльності та індивідуальних особливостей учнів.	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
<p>A2.5. Здатність розвивати в учнів критичне мислення</p>	<p>Застосовує методики і технології розуміння учнями себе, своїх цінностей і потреб, усвідомлення маніпуляцій і реагування на них; формує та розвиває навички критичного мислення в учнів.</p>	
<p>A2.6. Здатність здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу</p>	<p>Добирає відповідний інструментарій для проведення моніторингу результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу.</p>	
<p>A2.7. Здатність формувати ціннісні ставлення в учнів</p>	<p>У процесі навчання, виховання і розвитку учнів формує у них ціннісні ставлення до суспільства і держави, сім'ї та родини, природи, мистецтва і культури, праці, до себе (до свого фізичного, психічного, соціального «Я»), інших осіб.</p> <p>Використовує власні підходи та методичні прийоми формування та розвитку ціннісних ставлень в учнів.</p>	
<p>A3. Інформаційно-цифрова компетентність</p>		
<p>A3.1. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності</p>	<p>Уміє використовувати цифрові пристрої, їх програмне забезпечення, цифрові сервіси та технології для організації освітнього процесу, професійного спілкування.</p> <p>Опрацьовує основні типи даних (тексти, презентації, графіки, електронні таблиці, аудіо- та відеоматеріали тощо).</p> <p>Використовує цифрові сервіси та технології для професійного розвитку (онлайн-тренінги, дистанційні курси тощо); уміє захистити власні персональні дані в мережі Інтернет.</p> <p>Уникає небезпек в інформаційному просторі, вміє перевіряти надійність джерел і достовірність інформації в мережі Інтернет.</p> <p>Розпізнає використання маніпуляційних технологій в мережі Інтернет;</p> <p>Дотримується академічної доброчесності, вимог з охорони авторських прав під час використання та поширення електронних (цифрових) освітніх ресурсів</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
<p>A3.2. Здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси</p>	<p>Добирає, накопичує, впорядковує та використовує електронні (цифрові) освітні ресурси в освітньому процесі та професійному розвитку.</p> <p>Модифікує, комбінує, вдосконалює наявні електронні (цифрові) освітні ресурси, вносить до них зміни згідно з освітніми потребами учнів.</p> <p>Особисто створює (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси.</p> <p>Захищає власні електронні (цифрові) освітні ресурси від несанкціонованого доступу.</p>	
<p>A3.3. Здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі</p>	<p>Активно використовує безпечне електронне (цифрове) освітнє середовище для організації навчання, групової взаємодії, проєктної, навчально-дослідницької, пошукової діяльності учнів, інших активних форм навчання, а також для оцінювання (у тому числі формувального) результатів навчання учнів (з урахуванням їх індивідуальних особливостей та освітніх потреб).</p>	
<p>B1. Психологічна компетентність</p>		
<p>B1.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів</p>	<p>Здійснює диференційоване навчання для забезпечення освітніх потреб учнів.</p>	
<p>B1.2. Здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності</p>	<p>Створює умови для формування позитивної самооцінки учнів, їхньої я-ідентичності.</p>	
<p>B1.3. Здатність формувати мотивацію учнів та організувати їхню пізнавальну діяльність</p>	<p>Створює умови для розвитку пізнавальної діяльності учнів.</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
Б1.4. Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною	Пропонує учням форми діяльності, що допомагають їм розвивати навички активного слухання, розпізнавати свої емоції та емоції інших, виражати свої емоції.	
Б2. Емоційно-етична компетентність		
Б2.1. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами	Використовує методики, що сприяють засвоєнню правил поведінки та навичок, які сприяють особистому та суспільному благополуччю (керування власною поведінкою на особистісному рівні, навички соціалізації, здатність розуміти інших на соціальному рівні тощо). Конструктивно реагує на стрес, володіє способами запобігання професійному вигоранню.	
Б2.2. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу	Підтримує конструктивні та виважені стосунки з усіма учасниками освітнього процесу; вміє інтерпретувати реакції, почуття, емоції інших, запобігати конфліктам; використовує навчальні стратегії та методи, які передбачають активну участь учнів у процесі засвоєння матеріалу	
Б2.3. Здатність усвідомлювати і поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі	Спілкується, ураховуючи культурні та особистісні відмінності усіх учасників освітнього процесу, виявляючи розуміння та співпереживання; використовує методики, що формують в учнів усвідомлення важливості мирного співіснування людей, взаємозв'язку та взаємовпливу особистостей, локальних і глобальних систем	
Б3. Компетентність педагогічного партнерства		
Б3.1. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі	Застосовує в педагогічній діяльності навички координації та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності учнів, підтримування їх прагнення до саморозвитку, розкриття їх здібностей і пізнавальних можливостей (навички фасилітатора, організатора, координатора, наставника тощо).	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
Б3.2. Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства	Надає консультативну та інформаційну підтримку батькам щодо навчання, виховання і розвитку їхніх дітей.	
Б3.3. Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами	Виявляє навички командної роботи з метою підтримки учнів (модерує групове обговорення, спільне прийняття рішень тощо).	
В1. Інклюзивна компетентність		
В1.1. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища	Використовує інструменти забезпечення інклюзивного навчання. Застосовує принципи і стратегії універсального дизайну та розумного пристосування для забезпечення доступності освітнього середовища	
В1.2. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами	Застосовує власні педагогічні прийоми роботи з особами з особливими освітніми потребами, розробляє завдання для їх оцінювання з урахуванням індивідуальних програм розвитку, індивідуальних навчальних планів	
В1.3. Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів	Проектує матеріали, добирає засоби навчання з урахуванням індивідуальних особливостей та потреб кожного учня	
В2. Здоров'язбережувальна компетентність		
В2.1. Здатність організувати безпечно освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу	Застосовує під час організації освітнього середовища правила безпеки життєдіяльності, санітарні правила та норми, протиепідемічні правила, засади раціональної організації праці та відпочинку. Адаптує та застосовує в освітньому середовищі здоров'язбережувальні засоби та ресурси. Своєчасно розпізнає ознаки насильства, булінгу (цькування), здійснює заходи щодо запобігання та протидії насильству, булінгу (цькування)	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
В2.2. Здатність здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни	Організовує у взаємодії з учнями та іншими учасниками освітнього процесу просвітницько-навчальні заходи щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни.	
В2.3. Здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя	Планує та здійснює освітній процес з урахуванням засад здорового та безпечного способів життя. Популяризує здоровий та безпечний способи життя, формує стійкий інтерес і позитивну мотивацію учнів до особистої гігієни, фізичної активності і відпочинку, безпечної поведінки, здорового харчування, запобігання шкідливим звичкам.	
В2.4. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності	Дотримується у професійній діяльності правил безпеки життєдіяльності, санітарно-гігієнічних вимог, протиепідемічних правил. Володіє прийомами збереження особистого фізичного та психічного здоров'я під час професійної діяльності.	
В2.5. Здатність надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу	Знає умови надання домедичної допомоги відповідно до законодавства. Розпізнає зовнішні ознаки погіршення самопочуття людини. Володіє прийомами та навичками надання домедичної допомоги в різних ситуаціях. Надає домедичну допомогу учасникам освітнього процесу у випадку погіршення самопочуття, отримання травм та інших ситуаціях (у разі потреби).	
В3. Проектувальна компетентність		
В3.1. Здатність проектувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів	Організовує динамічне освітнє середовище, сприятливе для кожного учня, у відповідності до різних видів активності на навчальних заняттях.	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
Г1. Прогностична компетентність		
Г1.1. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу	Прогнозує різні варіанти розвитку навчального заняття та передбачає використання доцільних інноваційних методик і технологій відповідно до навчальних ситуацій.	
Г1.2. Здатність планувати освітній процес	Удосконалює навчально-методичне забезпечення процесу вивчення навчального предмета (інтегрованого курсу).	
Г2. Організаційна компетентність		
Г2.1. Здатність організувати процес навчання, виховання і розвитку учнів	<p>Розвиває в учнів здатність розуміти свою роль активного учасника освітнього процесу.</p> <p>Створює сприятливі умови навчання, виховання та розвитку осіб з особливими освітніми потребами.</p> <p>Створює умови для співпраці та самоорганізації учнів у навчальній діяльності.</p>	
Г2.2. Здатність організувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів	<p>Організовує навчальні заняття різних типів.</p> <p>Застосовує різні види і форми навчально-пізнавальної діяльності учнів відповідно до їх дидактичних цілей і поставлених завдань, з урахуванням вікових та інших індивідуальних особливостей учнів.</p> <p>Здійснює пошук нових, сучасних форм навчальної та пізнавальної діяльності учнів і використовує їх у педагогічній діяльності.</p>	
Г3. Оцінювально-аналітична компетентність		
Г3.1. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання учнів	<p>Розробляє індивідуальні завдання для оцінювання з урахуванням результатів навчання учнів, їхніх освітніх потреб.</p> <p>Розробляє критерії формувального оцінювання результатів навчання учнів.</p> <p>Ураховує результати формувального та підсумкового оцінювання для визначення разом із учнями цілей навчання.</p>	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
Г3.2. Здатність аналізувати результати навчання учнів	Аналізує вплив різноманітних підходів і стратегій оцінювання на процес навчання учнів.	
Г3.3. Здатність забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів	Застосовує інтерактивні методики і технології для здійснення самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.	
Д1. Інноваційна компетентність		
Д1.1. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі	Диференційовано та індивідуалізовано застосовує методи наукового пізнання відповідно до пізнавальних інтересів і потреб учнів	
Д1.2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності	Диференційовано та індивідуалізовано застосовує інноваційні форми, методи, прийоми, засоби навчання. Визначає ефективність їх застосування в освітньому процесі для задоволення індивідуальних потреб та інтересів учнів.	
Д1.3. Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності	Аналізує різноманітні підходи до розв'язання проблем, визначає їхні переваги та ризики, застосовує різні джерела для пошуку додаткової інформації, що є важливою для розв'язання проблем і запобігання їм. Демонструє відкритість до ідей та рішень усіх учасників освітнього процесу, готовність розглядати пропозиції та апробувати нові підходи до розв'язання проблем і запобігання їм.	
Д2. Здатність до навчання продовж життя		
Д2.1. Здатність визначати умови та професійного впродовж життя визначати ресурси розвитку	Використовує практики взаємонавчання для підвищення фахової майстерності. Планує власний професійний розвиток відповідно до визначених цілей. Обирає види, форми, програми та суб'єктів підвищення кваліфікації відповідно до власних професійних потреб	

Професійні компетентності	Опис професійних компетентностей	Примітки
<p>Д2.2. Здатність взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо)</p>	<p>Здійснює наставництво/супервізію, допомагає іншому(им) вчителю(ям) у виявленні професійних потреб, рекомендує ресурси для професійного розвитку, надає методичну підтримку щодо планування та організації освітнього процесу</p>	
<p>Д3. Рефлексивна компетентність</p>		
<p>Д3.1. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби</p>	<p>Відстежує динаміку та результати власної професійної діяльності відповідно до стратегічних та операційних цілей власного професійного розвитку, особливостей освітньої діяльності закладу освіти.</p> <p>Визначає відповідність власних професійних компетентностей чинним вимогам, сильні та слабкі сторони власної педагогічної діяльності, потребу в розвитку власних компетентностей (з урахуванням освітніх інновацій, індивідуальних освітніх потреб учнів тощо).</p>	